

17.4.2013

לכבוד
שר הבריאות

בענין:

ד"ר בעז לב, המשנה למנכ"ל משרד הבריאות ע"י באת כחו,
עוה"ד שרה שר- התובעת הראשית, הלשכה המשפטית, משרד הבריאות, ירושלים

הקובל

נגד

ד"ר סרג'יו ססמוליאן ת.ז. 2.12.1944 רופא מורשה, בעל רשיון לעסוק ברפואה
מס' 12345 ובעל תואר מומחה בכירורגיה כללית, ע"י באי כחו עוה"ד חדרוה לוי

הנקבל

דין וחשבון לפי סעיף 44 למקודת הרופאים [נוסח חדש],
התשל"ז - 1976

1. הקובלנה -

(א) ביום 3.2.2013 חגיש דרי בעז לב המשנה למנחל הכללי של המשרד הבריאות קובלנה
כנגד הנקבל (להלן - הקובלנה), על כי גילח רשלנות חמורה כאמור בסעיף 41(3)
למקודת הרופאים [נוסח חדש], התשל"ז - 1976 (להלן - המקודה).

נוסח הקובלנה האמור חוגש לאחר שהצדדים הגיעו לידי הסכמה על עובדות המקרה
שבשלו הוגשה הקובלנה. נוסח קודם של הקובלנה, הוגש ביום 4.6.2012.

(ב) הרקע העובדתי -

1.ב.1 הנקבל שימש, בתקופה הרלבנטית, כמנחל היחידה לכירורגיה לפרסקופית
במרכז הרפואי קפלן (להלן - בית החולים). הגברת י.ד. (להלן - המנוחה),
שהיתה אז בת 79, עברה, כשלוש שנים קודם לכן, ניתוח לכריתת מעי גס.
המנוחה סבלה מבקע גדול בצלקת הניתוח, בגינו היא פנתה פעמיים לחדר
מיון בתלונה על כאבים באזור הבקע, בחשד לכליאת המעי. הנקבל ביצע,
ביום 23.12.2007, תיקון לפרסקופי של הבקע בבית החולים. במהלך הניתוח
הופרדו חידבקותיות והבקע תוקן על ידי רשת פריאטון בגודל 20/30, שקובעה
בעזרת טאקרים. במהלך הניתוח לא היו ארועים ומיוחדים והושאר נקז.

2.ב.1 המנוחה ששחררה לביתה, ביום 26.12.2007, לאחר שהנקז הוצע וההפרשות
ממנו היו תקינות, חזרה למחרת לחדר המיון של בית החולים, בשל כאבים

ד"ר סרג'יו ססמוליאן - המלצה

בבטן ותפוחות הולכת וחוזרת של הבטן. בבדיקה בחדר המיון נמצא, שהמנוחה היתה ללא חום, ללא לויקוציטוזיס וללא טכיקרדיה. עוד נמצאו בטן רכה, בקע תקין ותפוחות באזור הניתוח שיחוסה לסרומה, נייע תקין ובדיקת בילירובין הורתה על 2.1. בבדיקת אולטרה סאונד, לא נראה אויר חופשי באזור הבטן. המנוחה אושפזה. בקבלה במחלקה הכירורגית, המנוחה התלוננה על כאבים, בטן תפוחה ולחץ הדם היה מעט נמוך.

3.3.1 בבוקר שלמחרת האשפוז, ביום 28.12.2007, נותרו כאבי הבטן והנפוחות באזור הניתוח ונצפתה ירידה הקלה בלחץ הדם. הנקבל, ששימש אותו יום ככונן המחלקה, בדק את המנוחה, בסמוך לשעה 18.00, ולא התרשם שחלה החמרה במצבה.

4.3.1 ד"ר גיא פינס, מתמחה בכירורגיה ששימש אז כרופא התורן במחלקה, (להלן - הרופא התורן), בדק את המנוחה בשעה 18.49 ומצא בטן תפוחה, טימפנית עם רושם של אויר בתוך חבקע והחמרה בתפקוד כלייתי. הרופא התורן ביקש שיבוצע צילום בטן, חורה על מתן הידרציה ווכן על חזרה על בדיקות דם למחרת. פרופי קשטן, מנהל המחלקה הכירורגית, שחיה אז במחלקה בשל מקרה אחר, בדק, לבקשת הרופא התורן, את המנוחה ולא התרשם שהיא סובלת מפריטוניטיס, דחיינו: דלקת חריפה של חלל הבטן. הוא סבר שחצילום (שבוצע לבקשת הרופא התורן) מדגים פיתולי מעי מורחבים בבטן האמצעית וביקש מהתורן לדווח לנקבל על מצב החולה. הרופא התורן דיווח לנקבל (בטלפון) על מצבה של המנוחה, על חשדו לאויר חופשי בבקע ועל כך שפרופי קשטן בדק את המנוחה והתרשם פחות ממנו. הנקבל, שכאמור היה אז כונן, לא ראה לנכון לתגוע לבית החולים ולבדוק את המנוחה והסתפק במתן הוראה טלפונית על חמשך חמעקב.

5.3.1 בביקור בוקר שערך הנקבל, למחרת ביום 29.12.2007, נצפתה בטן תפוחה באופן משמעותי, בחשוואה ליום חקודס, וברור היה שמדובר בתהליך חריף בבטן. נערך ניקוז שהוציא נוזל עכור ואויר וחוחלט על ניתוח דחוף בשל חשד לפיתול מעי מעל לרשת. בניתוח שבוצע על ידי הנקבל, בשעה 12.30, נמצאה לולאת מעי גס עם פרפורציה תפוסה על ידי טאקר לדופן הבטן, נוזל עכור בחלל הבטן ונוזל חופשי.

לאחר הניתוח חל חידרדרות הדרגתית, המנוחה נותחה עוד ארבע פעמים, כאשר החל מהניתוח השני, היא טופלה על ידי מחלקה לטיפול נמרץ, אך מצבה המשיך להידרדר והיא נפטרה ביום 13.2.2008.

6.3.1 הרשלנות החמורה מיוחסת לנקבל בכך שלא התייחס בצורה ראויה לדיווח הטלפוני של הרופא התורן, ביום 28.12.2007, על התרשמותו מחדרדרות במצבה של המנוחה, ולא הגיע, על מנת לבדוק את המנוחה עוד באותו לילה, אלא רק למחרת בבוקר.

2. הוועדה -

אנו הח"מ, מוננו על ידך, לפי הוראות סעיף 44 לפקודה, לדון בקובלנה.

3. ההליך בפני הוועדה -

הדיון בקובלנה התקיים בימים 24.12.2012 ו- 7.2.1013, בנוכחות באי כח הצדדים והנקבל. בדיון חשני הודיעו הצדדים, כי הגיעו לחסכמה באשר לטענות העובדתיות שבקובלנה, לוועדה הוגשה הקובלנה (בנוסחה המתוקן בהתאם להסכמת הצדדים), הנקבל הודה בנטען בקובלנה בנוסח האמור והצדדים טענו לעניין העונש המשמעותי.

4. טענות הצדדים לעניין העונש המשמעותי -

ב"כ הקובל טענה -

הנקבל סטה מהסטנדרטים הרפואיים המקובלים ומאחריותו כרופא כונן ולפיכך גילה רשלנות חמורה, בכך שלא התייחס בצורה ראויה לדיווח של הרופא התורן שבישר לו על התרשמותו מהתדרדרות במצבה של המנוחה ולא הגיע, על מנת לבדוק את המנוחה, אלא אך למחרת בבוקר -

רופא כוון, נדרש להיות זמין, במהלך חקוננות, לפניית הרופאים התורנים, ובהתאם לצורך גם להגיע ולבדוק את החולים בעצמו. כך גם עולה מחוזר המנהל הכללי של משרד הבריאות בנושא: אחריות הרופא התורן, הרופא הכוון ומנהל המחלקה ככוון חל.

מדובר בחולה בת 79 שנותחה על ידי הנקבל וחזרה לבית החולים, יום לאחר ששוחררה לביתה, כאשר היה ברור, משעות הצהריים של ח - 28.12.2007, שחלה התדרדרות במצבה. על הנקבל, ככוון וכמי שניתח את המנוחה, היה להגיע לבית החולים ולבדוק את החולה ולא להסתפק במתן הוראות למעקב, באמצעות חטלפון. מצבה של החולה הצריך התייחסות של רופא בכיר ועניין זה צריך שיבוא לידי ביטוי גם באמצעי המשמעת.

הנקבל אמנם הודה בעובדות שבקובלנה ונטל על עצמו אחריות לארוע ואולם אמצעי המשמעת צריך להעביר מסר ברור לנקבל, לציבור ולאנשי המקצוע.

ב"כ הקובל הסתמכה בטיעוניה על פסק הדין בעניין בלנקי¹, שם נקבע כי התליית רשיונה של רופאה, שטענה באבחנת תוצאותיה של בדיקה אף שלא היתה סיבה כלשהי לטעות, הכרחי כאשר לאור חומרת הרשלנות, אין בנויפה מסר ראוי כלפי הציבור וציבור הרופאים.

עוד הסתמכה ב"כ הקובל על החלטתו של השופט (בדימוס) שטרשנוב בעניין ד"ר לויטאנוס (ניתנה ביום 23.9.2012), אשר קבע, בעניינו של רופא שלא הקפיד לתת הוראות מתאימות למטופל בעקבות ניתוח, כי חטלת עונש של נויפה, לא הולם את חומרת התנהגות הרופא ואת תוצאותיה החמורות, גם נוכח הצורך בהגנה על אינטרס הציבור מפני רשלנות מקצועית.

בנסיבות האמורות, לאור החשיבות שבהעברת מסר לציבור, העונש המשמעתי החולם יהא בהתלית רשיונו של הנקבל לעסוק ברפואה, למשך חדשיים.

ב"כ הנקבל סענה -

כאשר המנוחה חזרה לבית החולים, ביום 26.12.2007, המחשבה היתה, לאור התסמינים מהם סבלה המנוחה, שמדובר בחסימת מעי או בחוסר פעילות של המעיין. במקרים כגון אלה נהוג להמתין ולא לנתח מיד, שכן פעמים רבות הדברים מסתדרים מעליהם. הנקבל שבדק את המנוחה, ביום 28.12.2007, בסביבות השעה 18.00, לא התרשם שחל שינוי במצבה של המנוחה ונתן הנחיות המתאימות לאבחנה שבשלה הוחלט לאשפזה לחשגחה. כך גם התרשם פרופ' קשטן, שלבקשת התורן, אשר חשש שמדובר בבקע עם מעט אויר, בדק את המנוחה ואף ראה את הצילום שבוצע בינתיים לבקשת התורן. בנסיבות אלה, רק סביר הוא שהנקבל לא חשב שמדובר בעניין דחוף והורה להמשיך במעקב, כאשר הנקבל נתן בהכרח משקל רב יותר לחוות דעתו של פרופ' קשטן, שגם תאמה את מסקנתו, בעקבות בדיקה שערך זמן לא רב קודם לכן, על פני התחושה של מתמחה שלו ותק של כשנתיים.

אין חולק שהנקבל, כמי שניתח את המנוחה והיה הרופא הכוון, היה אחראי למנוחה ובי בחכמה שבדיעבד אף הוא סבור שהיה עליו לבוא לבית החולים בעקבות הדיווח של הרופא התורן. זאת במחשבה שאילו היה מגיע לבית החולים, יכול שהיה מבקש לערוך CT, או בדיקה אחרת שיכול שהיתה מגלה את חבציה מוקדם יותר. אלא שלא ניתן להתעלם מכך שהדיווח של הרופא התורן כלל גם דיווח על חתרשמותו של פרופ' קשטן, שתאמה את התרשמותו של הנקבל, מה גם שפרופ' קשטן עצמו לא ביקש לערוך בדיקות נוספות. המדובר בנסיבות בהן, מעבר להתרשמותו של הרופא התורן, שגם היתה שונה מזו של הנקבל ושל פרופ' קשטן, לא היו סימנים אפיניים אשר היו יכולים לעורר חשד, כאשר גם במהלך הלילה לא דווח על שינוי כלשהו.

לא מדובר ברופא שלא תגיע לבית החולים בעקבות דיווח על מקרה חמור, אלא בעניין שהוא ספק טעות בשיקול דעת, או ספק רשלנות. הנקבל בדק את המנוחה בשעות הערב המוקדמות, קיבל דיווח שכלל התרשמות של מנהל המחלקה שתאמה את התרשמותו, כאשר הנקבל לא התבקש לבוא, הן על ידי הרופא התורן ואף לא על ידי מנהל המחלקה, וכאשר הנקבל גם ידע שהוא עתיד לחזור ולבדוק את המנוחה בבוקר.

ב"כ הנקבל הסתמכה על האמור במספר החלטות בעניינם של רופאים, בהן הוחלט להסתפק באזרח או בנויפה או אף לזכות את הרופא כדלקמן:

ההחלטה בעניינו של פרופ' מרדכי קרמר, אשר בחר מתעמד לחשתלה מרשימה שאותה ניהל באופן פרטי, בלא לדווח למרכז חשתלות. בדיעבד התברר שברישום של הרופא נפלה טעות

¹ ע"י 29369-06-11 ד"ר סופיה בלנקי נ' משרד הבריאות, ניתן ביום 21.10.2011

בסוג הדם של המטופל והוא נפטר בעקבות החשתלה. שם הוחלט להסתפק בעונש של נזיפה, בין היתר, בהתחשב בכך שמדובר היה בטעות אנושית שכל אחד יכול ליפול בה; ההחלטה בעניינם של די"ר נטנקו ושלושה רופאים נוספים. שם דובר בכך שהרופאים לא התייחסו כראוי לתוצאות בדיקות דם של ילד ולפיכך לא פעלו כנדרש על מנת לאזן את מצבו ולא דאגו למסור את המידע שעלה מחבדיקות. גם שם הוחלט להסתפק בנזיפה, בהתחשב בכך שלא היה מדובר בכך שהטיפול בילד הוזנח, או בהחלטה שגויה, כאשר החשערות לגבי מצבו של הילד, לאור התסמינים מהם סבל, ואף הבדיקות שנערכו לו התבקשו בנסיבות העניין;

ההחלטה בעניינה של הרוקחת ברנסי רחל, אשר ניפקה, לאביה של תולת סרטן, תרופה בכמות העולה על הנקוב במרשם, בחתום לכמות שהוזמנה על ידי הרוקח האחראי, ובלא שציינה על גבי האריזה את הכמות שעל החולה ליטול בכל פעם. שם הוחלט להסתפק בנזיפה;

ההחלטה בעניינם של די"ר יבגניה גלפר ודי"ר שוט, שהואשמו ברשלנות חמורה משלא בצעו בדיקת דופלר לוורידים חרגלים של החולה, אף שהגיעה לחדר המיון עם אבחנה משוערת לפקקת עורקים. שם הוחלט ליכות את הרופאים, משנמצא שבקבלת החולה לא נמצאו סימנים לפקקת העורקים ועלה חשד לסיבה אלטרנטיבית לתלונות של החולה.

בנסיבות האמורות, יש לתת משקל מיוחד לקולה לכך שהנקבל הודה בכך שנכשל משהחליט שלא לבוא בעקבות הדיווח של הרופא התורן.

בקביעת העונש המשמעותי, יש לתת את הדעת לזמן שחלף מאז הארוע נשוא הקובלנה. מדובר בארוע שארע בשנת 2007, ועדת הבדיקה בעניין זה התקיימה רק בשנת 2010 והקובלנה, בנסיחה המקורי, הוגשה רק בשנת 2012. בייכ הנקבל הסתמכה לעניין זה על שורה של תקדימים ובהם: פסק דינו של בית המשפט העליון בעניין די"ר אהרון מוסקונט², וכן פסק הדין בעניין די"ר תאופיק דראגימה³. עוד תמכה בייכ הנקבל את טענתה באמור בדיון וחשבון של ועדת משמעת, מיום 17.2.2003, בעניינו של די"ר יחיאל זיו, אשר למרות דיווח של רופאה תורנית על החמרה במצבו של חולה הוא הסתפק בהמלצה על טיפולים רפואיים ובא בפועל לחולה רק בחלוף 11 שעות. שם אימצה ועדת המשמעת הסדר טיעון לפיו אמצעי המשמעת שחוטל על הרופא היה נזיפה, בין היתר בהתחשב בכך שמאז הארוע חלפו שש שנים;

הנקבל בן 54 ולו ילד בן 10 וילדה בגירה. את לימודיו עשה הנקבל בארגוניטת, שם גם התמחה בכירורגיה כללית וקיבל רשיון מומחה בינלאומי בשנת 1991. כשנה לאחר מכן עלה הנקבל לישראל, כאן הוא חזר והתמחה בבית חולים מאיר. בין השנים 1998 ל- 2003, הנקבל עבד כרופא בכיר בבית חולים וולפסון ובין השנים 2003 ו- 2010 בבית חולים קפלן. בשנת 2005, הנקבל ניהל את היחידה לכירורגיה לפרסקופית בבית חולים קפלן ובשנת 2010 הוא מונה כמנהל המחלקה הכירורגית בבית החולים ביקור חולים. בעקבות סגירת בית החולים ביקור חולים, הנקבל נאלץ לאחורנה לחזור לתפקידו כרופא בכיר מן המניין בבית חולים וולפסון.

הנקבל מוכר כמנתח מעולה, רופא אחראי ומסור למטופליו. הוא זוכה לחערך רבה על עבודתו המקצועית, יושרו, אמינותו ומסירותו לעבודתו ולמטופליו. הנקבל לא כשל מעודו ואין ללמוד ממקרה זה דבר על חייו המקצועיים. בייכ הנקבל הגישה לוועדה מכתבים ממי שעבדו עם הנקבל ובהם רופאים שהיו ממונים עליו, כמו גם רופאים שעבדו במקביל לו. במכתבים מתואר הנקבל כרופא מסור למטופליו ובעל ידע מקצועי ברמה גבוהה, כמי שעושה מעל ומעבר על מנת לתת מענה מידי ומחיר לחולים ולפניות של הצוות וכמי שמוכן להענות לכל בקשה לבוא לבית החולים, אף כשאינו כוון, ומוזכר גם מקרה שבו הנקבל חזר לבית החולים אף שהיה בדרכו לחופשה עם משפחתו.

חתלית רשיונו של הנקבל, גם אם לתקופה קצרה, אינה מדינית ותפגע בנקבל פגיעה חמורה, שאינה מוצדקת בנסיבות העניין ולאור פעילותו המקצועית ללא דופי משך שנים. באת כח הנקבל הסתמכה בטענתה על האמור בהחלטה של השופט (בדימוס) ו. זילר ז"ל, בעניינו של די"ר סבחי מסרואה, באשר לפגיעה הקשה שיש לחתלית רשיון במעמדו של הרופא, לרבות לאור הפן הכספי הנלווה אליה, כמו גם לפגיעה בזכות היסוד לחופש העיסוק. שם גם נאמר כי ענישה כזו צריכה להיות מופעלת רק כאשר בנסיבות העניין אין מסלול עונשי אחר שישגי את המטרה.

² ע"א 2595/96 די"ר אהרון מוסקונט נ' שר חבראות, ניתן ביום 31.10.1996

³ ע"ש 5062/05 די"ר תאופיק דראגימה נ' שר חבראות, ניתן ביום 21.2.2006

כאמור חקובלנה מייחסת לנקבל רשלנות חמורה, משלא הגיע לבית החולים בעקבות הדיווח של הרופא התורן ובאת כח הקובל טוענת שהתגובה המשמעתית ההולמת, בנסיבות העניין, מחייבת את התליית רשיונו של הנקבל לעסוק ברפואה, לתקופה של חדשיים. הנקבל מצדו מודה במיוחס לו בקובלנה, בכך שכמי שניתח את המנוחה ואף היה הרופא הכונן הוא היה אחראי למנוחה ובחכמה שבדיעבד אף הוא סבור שאילו היה מגיע לבית החולים, בעקבות הדיווח, יכול שהיה מבקש לערוך בדיקות נוספות, אשר יכול שהיו מגלות את הבעיה בשלב מוקדם יותר וכאשר לטענתו החחלטה שלא להגיע לבית החולים בעקבות הדיווח, היא ספק טעות או ספק רשלנות.

השאלה שבפנינו הינה אם התנהלות הנקבל, בנסיבות עניין זה, מהווה רשלנות חמורה במילו תפקידו כרופא מורשה, כמשמעה לפי הוראות סעיף 341(3) לפקודה, ובהתאם להגדרה שניתנה על ידי בית המשפט העליון למונח האמור בפסק הדין בעניין ד"ר פינסטרבוש⁴, האם הנקבל סטה במידה משמעותית, מרמת הפעילות המקובלת חצפויה ממנו במקרה זה על נסיבותיו.

קודם שנתייחס לשאלה האמורה נעמוד על שני אלה:

(א) אין זה מקרה חריג שבו קיומו של מצב חמור, כגון זה שבו היתה חמנוחה, קשה לאבחון, בחולה בגילה של המנוחה. אצל חולים בגילאים אלה, קורה לא פעם שזיהום חמור כגון זה, לא בא לידי ביטוי בבדיקות הדם או בעליה בחום ורופאים רבים, לרבות בעלי ידע ונסיון, נכשלים למיכך באבחון המצב לאשורו. כך גם קיומו של אזור בחלל הבטן, לא מתגלה בצילום הנערך בשכיבה, כפי שכלל הנראה בוצע, אלא אך בצילום צד אן בצילום המבוצע כשהחולה עומד.

(ב) האמור בחוזר המנהל הכללי של משרד הבריאות בנושא: אחריות הרופא התורן, הרופא הכונן ומנהל המחלקה ככונן על, אשר ב"כ הקובל הסתמכה על האמור בו בטענתה כי חנקבל נהג ברשלנות חמורה. המדובר בחוזר 36/06 שפורסם ביום 10.12.2006 (להלן - חוזר המנכ"ל) וחיה תקף בזמן הרלבנטי, שם נאמר לענייננו כדלקמן:

בסעיף 2.2. "כוננות רופא (כוננות מתוכננת או כוננות מיוחדת):" מצב בו נדרש רופא, מחוץ לשעות העבודה הרגילות, להיות זמין ליעוץ ולהתייעצ במסד הרפואי, לפי הצורך."

ועוד נאמר שם:

4. "אחריות הרופא הכונן (כוננות מתוכננת או מיוחדת)

- 4.1. הרופא הכונן הוא המוסמך והאחראי על הפעילות הרפואית במחלקה בה הוא כונן. הוא מהווה את הסמכות המחליטה הבכירה לקורה במחלקה, כשמוכא עניין לעיונו, החלטתו או סיפולו. ...
- 4.2. על הרופא הכונן, מיחמתו, להעניין במצב המאופפים והמסופלים במחלקות שבחחום אחריותו, לפני התחלת הכוננות ובהמלכה, ולבדוק האם חל שיער במצבם, הדורש החערבותו. עליו לערוך ביקור במחלקה במהלך הכוננות, פע אחת לפחות, במידה והחקבלו חולים חרשים או במידה שיש שיוני במצבם של החולים המאופפים.
- 4.3. על הרופא הכונן להיות זמין במהלך הכוננות, לבצע או להעניח על ביצוע פעולות רפואיות דחופות...בשהובא לידעת הרופא הכונן, מצב רפואי של חולה, שעל פי שיקול דעתו המקצועי, זקוק למעורבותו, האחריות לחולה העובר לרופא הכונן.
- 4.4. על הרופא הכונן להיות זמין לקריאה. במקרה של קריאה דחופה, על הכונן להתייעצ במהירות האפשרית בבית החולים, לא יאוחר מ - 30 דקות מהקריאה..."

בעולה מן הנתונים שבפנינו, לא מדובר, במקרה זה, בנסיבות בהן ברופא כונן לא הגיע לבית חולים אף שהתבקש לבוא ולבדוק חולה, או בכך שרופא כונן לא התעניין במצבו של החולה במהלך הכוננות, כנדרש לפי החוזר האמור. חנקבל כאמור בדק את המנוחה בשעה 18.00

⁴ ע"א 3425/90 ד"ר פינסטרבוש נ' שר הבריאות, פד"י מ(1), 321

(דהיינו: במהלך הכוונות) ומצא שלא חל שינוי לרעה במצבה ואף אין חולק שהוא אף לא התבקש לבוא לבית החולים במהלך הכוונות. הטענה המופנית לנקבל חינה כי הוא לא התייחס לדיווח של הרופא התורן, בצורה ראוייה, כאשר לטענת חקובל, היה על הנקבל להגיע ולבדוק את החולה לאור מה שנמסר לו בדיווח של הרופא התורן. עניינו לפיכך בטענה כי נפל פגם בשיקול דעתו המקצועי של הנקבל, משסבר, לאור הדיווח של הרופא התורן, שלא מדובר במצב המחייב את נוכחותו בבית החולים.

משבאים לבחון אם אכן שגה הנקבל משהחליט שלא להגיע לבית החולים, בעקבות הדיווח, נדרש לתת את הדעת לנתונים על מצבה של המנוחה שעמדו לנגד עיניו, אותה שעה, ולא למח שהתברר בדיעבד, בעקבות הניתוח שבוצע למחרת.

בדיעבד אמנם התברר שהמנוחה לקתה בקרע במעי ובדלקת חריפה בבטן המחייבת התייחסות דחופה. ואולם, שעת שהנקבל החליט, בעקבות הדיווח, להסתפק בהוראות להמשך המעקב, גם בידיעה שהוא עתיד לבדוק את המנוחה בבוקר שלמחרת, מצבה החמור של המנוחה, שהתברר כאמור בדיעבד, היה חבוי ולא בא לידי ביטוי בבדיקות שנערכו לה עד אז. זאת כאשר, למעט הרופא התורן, איש לא חשד שיכול שמדובר בפרטיטניטיס. הבדיקות המקיפות שנערכו למנוחה בחדר חמיון, יום קודם לכן, שכללו, בין היתר בדיקות דם ובדיקת US, לא הצביעו על המתרחש בפועל; הנקבל שהוא רופא מנוסה ובעל ידע מקצועי רב, בדק את המנוחה, בשעות הערב המוקדמות, ולא מצא שחלה החמרה במצבה של המנוחה וכפי שדווח לנקבל, אף מנהל המחלקה, שבדק את המנוחה, אחרי חקבל, וראה את הצילום שבוצע לבקשת הרופא התורן, לא התרשם שמדובר בפרטיטניטיס.

בנסיבות אלה השאלה אם חחלטת הנקבל שלא להגיע לבית החולים בעקבות הדיווח, מהווה סטיה משמעותית מההתנהלות המקובלת וחצפויה מרופא, ממוקדת בתוכן הדיווח שנמסר לו על ידי הרופא התורן ולעניין זה אין לו אלא האמור בקובלנה, כאשר לאמור שם פנים לכאן ולכאן:

מחד גיסא - הדיווח נמסר לנקבל לבקשת מנהל המחלקה, לאור הפיתולים במעי שנצפו בצילום, אשר יכולים להיות תגובה להתרחשות כלשהי בבטן, מה גם שהרופא התורן דיווח לנקבל על החשד שלו לאור חופשי בבקע.

מאידך גיסא - הנקבל עצמו, שבדק את המנוחה זמן לא רב קודם לכן, לא מצא שחלה החמרה במצבה ודווח לו שמנהל המחלקה, שבדק את המנוחה, זמן מה לאחר מכן, לאור החשד שהעלה הרופא התורן, לא היה שותף לדעתו. רק סביר הוא שהנקבל ייחס משקל רב יותר להתרשמות מנהל המחלקה, שלו ידע וניסיון רב יותר מאשר לרופא התורן, שהיה אז מתמחה. זאת ועוד, סביר לחניה שאילו מנהל המחלקה היה מתרשם שיכול שיש ממש בחשד של הרופא התורן, או שמדובר במצב המחייב התייחסות דחופה, הוא עצמו היה מורה בחיפזות על בדיקות נוספות, כגון: CT, צילום צד או צילום בעמידה, או שלמצער היה משוחח ישירות עם חקבל ולא מסתפק בבקשה מהרופא התורן שידווח לנקבל על פיתולי חמניים שנצפו בצילום.

בנסיבות אלה לא ניתן לומר שחחלטת חקבל, שלא להגיע לבית החולים בעקבות הדיווח, חורגת מגדר הסביר או מהווה סטיה משמעותית מהמקובל וחמצופה ממנו, מה גם שהנקבל היה אמור להגיע למחלקה לביקור בוקר, כפי שגם קרה בפועל.

יחד עם זאת, הדיווח על החשד שהעלה הרופא התורן כמו גם על הפיתולים במעי שנמצאו בצילום, היו אמורים להטריד ובנסיבות בהן הנקבל החליט שלא להגיע לבית החולים, מתבקש היה שהנקבל יבקש לקבל דיווח נוסף במהלך הלילה, או למצער שהנקבל יתקשר למחלקה, ויתעדכן בהמשך במצבה של המנוחה, ולוא על מנת להסיר ספק. זאת אף שעל הרופא התורן חלה חובה לעדכן את הרופא הכונן, ככל שחל שינוי במצבה של המנוחה, גם לאור האמור בחוזר המנכ"ל.

לאחר שהתלבטו בשאלה אם, משהנקבל לא פעל כאמור, יש לראות בכך רשלנות חמורה כמשמעה בפקודה, או נטיה לומר, גם בחתחשב בגילה המתקדם של המנוחה, בכך שהנקבל הוא שניתח את המנוחה וככונן הוא היה המוסמך והאתראי לפעילות של המחלקה כאשרבידיו הופקדה הסמכות לחליט על הטיפול במנוחה, שמדובר בחתנהלות המצויה בגדרה של רשלנות חמורה כמשמעה בפקודה, אם כי מדובר במדרג נמוך בגבולותיה של סטיה משמעותית מהרפואה המקובלת ומהמצופה מרופא, בנסיבות כגון אלה.

למען שלמות התמונה נציין שב"כ הקובל טענה בסיכומיה שהיה על חקבל, להגיע לבית החולים ולבדוק את המנוחה ולא להסתפק במתן הוראות למעקב, באמצעות הטלפון, גם בהתחשב בכך ש"היה ברור שחלה החודדות במצבה, משעות הצהריים של ה-20.12.200". יובהר כי הטענה, כאילו חלה התדרדרות במצבה של המנוחה משעות הצהריים, נטענה לראשונה בסיכום טענותיה של באת כח הקובל. אין בפנינו ראיה התומכת בטענה זו ואף לא ניתן ללמוד על כך מתאמור בקובלנה. מאידך, לפי האמור בקובלנה, בדיקה שערך הנקבל,

כשעות הערב המוקדמות העלתה שלא חל שינוי לרעה במצבה של הבנויה, כאשר הסברה שיכול שמדובר באויר בבקע, הועלתה לראשונה בזמן כלשהו בשעות הערב על ידי הרופא התורן, כאשר באמור במקביל לכך דווח לנקבל שמנהל המחלקה לא יוצא לנכון לאמץ את ההערכה של רופא התורן.

לאור כל האמור לעיל, אנו סבורים שהתנהלות הנקבל, בנסיבות דוגמה, מחווה רשלנות חמורה, גם אם במדרג נמוך. לפיכך איננו סבורים שיהא זה נכון לנהוג, במקרה זה, באמצעי של התלית רשיונו של הנקבל לעסוק כרפואה, כך גם לא ניתן לומר שאנטרס הציבור לא יבוא לידי ביטוי הולם, אלא בהתלית הרישיון.

המסקנה שאין מקום, בנסיבות העניין, להתלות את רשיונו של הנקבל, מתחזקת גם לאור הזמן שחלף מאז האירוע. בייחוד הנקבל התייחסה בטיעוניה לעניין זה לימים רבים בפסקי הדין בעניין ד"ר אהרן מוסקונה ובעניין ד"ר דראגומה (ראו הערות מל"ג ו-13 שלעיל). בעניין מוסקונה עבר בית המשפט על כך ש"אין גם להתענות מהחשיבות של המסמכים הרפואיים לדון משמעותי, במקרים המתאימים לכך, בשל המסר שבבנין לרופאים כי עליהם לנהוג בעבודתם האחראית הור שמידת כדלי והירות והתנהגות נאותה אין לשכוח, נכדיו רופאים מצידם שלחמם ובריאיתם של הנקבלים למיפולם, והתנהגות רשלנית או שלא כנהגתם מצידם כרוכה לא אחת בחוצאות קשות. אך חוקא צורך זה מצדיק ומחייב שריון משמעותי ירשיח חוק וסן סביר ממועד ההתנהגות שכן דופא אשר מצדיקה נקיטת הליכים משמעותיים, גורר במדובר באמצעי משמעותי, סוגיית א. הרחשתי, חשוב שזה יינקם בהקדם לכל יפוג מענו: כפי שזא ונגם לרופא המובא לדן משמעותי " שם אמנם דובר בשיהוי כפוג מזה שבענייניו, אי דובר בהתנהלות חמורה מזו שיוסרה לנקבל, במקרה זה, ובית המשפט החליט, לאור הנידון, להמיר את עונש התלית הרשיון, בנזיפה.

ראוי להזכיר בהקשר זה גם את האמור בפסק הדין בעניין כרמלי. אם מן דובר בהליך משמעותי שלפני הוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א-1961, כאשר חלפו 11 שנים מביצוע העבירה המשמעותית, אלא שראוי לעמוד על השיקולים שהביאו את בית המשפט העליון להקלה בעונש המשמעותי שהוטל על המערער. כך נאמר שם: "מסרבים את לדון בשונשו של המערער, מן הראוי להביא חשבון את התקופה הארוכה ביותר שעברה חלפה מאז ביצוע העבירה ... ובפי שנפסק לא אחת בבית-משפט זה, יש בה בתקופה ארוכה שעברה מאז ביצוע העבירה כדי להשפיע על חידה השונש, גם לענין עבירות משמעותיות מקצועיות, גם בנות ההתחשבות זו באורך התקופה יש להביא חשבון את מהות העבירה עצמה הורשע ונפסק, בפלילים, וככל שעבירה זו הארה יחד, ההא ההתחשבות באורך התקופה קסנה יותר, אך יצא לי, כי האורך הבלתי רגיל של התקופה שעבדה מני אז שבוצעה העבירה, כפי שהוזכר במקרה שלפנינו, והעובדה, שבמשך כל התקופה הזאת שטר המערער כל מהרהר הכרצת מן הראוי שיובאו בחשבון על-ידינו בבואנו לדון אם ובאיזו מידה - להתערב בעונש ההשעיה שהוטל על המערער. משעבדה תקופה כה ארוכה מאז ביצוע העבירה, והמערער חזר בהמשך שמה, מן הראוי ששעטרי חשובה לא יינעלו בפניו, ושד השלחה יבוא, במידה מסוימת, למחזורי המערער."

יש לזכור שבעניין זה מדובר ברופא הזוכה להערכה רבה, הן מבחינת ידעו המקצועית, אך גם ובעיקר "אור מלירותו למטופלים הבאה לידי ביטוי גם בנאמורו והענות ולסייע בעקבות כל פניה של הצוות הרפואי, ואת כאשר הנקבל פועל כרפוא בישראל מזה שני עשורים, זו הקובלנה היחידה שהוגשה נגדו ומאז האירוע חלפו כחמש שנים, כאשר אף הקובלנה בניסחה המקורי הוגשה רק בחלוף למעלה מארבע שנים להאירוע, מאז ממשך הנקבל למלא את תפקידו ללא דופי ובשנת 2010 הוא אף מונה לעמוד בראש המחלקה הכירורגית של בית החולים ביקור חולים, מה גם שכאמור מיוזם בנסיבות מיוחדות ובהתנהלות המצויה אך על גבולה של רשלנות חמורה.

בסיכום -

לאור כל האמור לעיל, המלצתנו הינה כי תטיל על הנקבל אמצעי משמעותי, על נזיפה

ד"ר אינן וסרמן
נציג תהאחדות
הרפואית

רות הורן, עו"ד
נציגת היועץ
המשפטי לממשלה

ד"ר יעקב גולד
יו"ר הוועדה

בשעות הערב המוקדמות העלתה שלא חל שינוי לרעה במצבה של המנוחה, כאשר הסברה שיכול שמדובר באויר בבקע, העלתה לראשונה בזמן כלשהו בשעות הערב, על ידי חרופא התורן, כאשר כאמור במקביל לכך דיווח לנקבל שמנחל המחלקה לא מצא לכונן לאמץ את ההערכה של חרופא התורן.

לאור כל האמור לעיל, את סבורים שהתנהלות הנקבל, בגסיבות העניין, מהווה רשלנות חמורה, גם אם במדרג נמוך. לפיכך אינו סבורים שיהא זה נכון לנקוט, במקרה זה, באמצעי של חתולת רשיוט של הנקבל לעסוק ברפואה, כך גם לא ניתן לומר שאנטרס הציבור לא יבוא לידי ביטוי הולם, אלא בחתולת הרשיוט. המסקנה שאין מקום, בגסיבות העניין, לחתולת את רשיוט של הנקבל, מתחזקת גם לאור הזמן שחלף מאז האירוע. ב"כ הנקבל והנייחסה בטענותיה לעניין זה לאמור בפסקי הדין בעניין ד"ר אחרון מוסקונה ובעניין ד"ר דראגמה נראה הערות מסי 12 - 3 שלעיל). בעניין מוסקונה עמד בית המשפט על כך ש"אין גם לחתולת מתחשיבות של העברת רופאים לדין משפטי. במקרים המתאימים לכך, בעל הפטר שבכך לרופאים כי עליהם לענות בעבודתם האחריות וכן עמידת כללי זהירות והתנהגות נאותה. אין לשכוח, עבדי רופאים מתפקדים עליונים ובריאותם של המטופלים למיניהם, והתנהגות רשלנית או שלא כהלכה מצידם כרוכה לא אחת בתוצאות קשות. אך דווקא צורך זה מצדיק ומחייב שריוט משפטי יתקיים וכן וכן סביר שמטעם ההתנהגות של רופא אמור מצדיקה נקיפת חליים משפטיים נדר. כשמדובר באמצעי משפטי, מוטעני או הרחשתי, חפצו מה ייקם בהקדם לכל ישת משנה, בכל נשוא שנה לרופא חפצו לדין משפטי". שם אמנם דובר בשיחוי כפרל מזה שבענייננו, אך דובר בהתנהלות חמורה מזו שיוחסה לנקבל, במקרה זה, ובית המשפט החליט, לאור השיחוי, להמיר את עונש חתולת הרשיוט, בגירפה.

ראוי להזכיר בתקשר זה גם את האמור בפסק הדין בעניין כרמלי. שם אמנם דובר בהחלק משמעותי שלפי חוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א-1961, כאשר חלף כ - 11 שנים מביצוע העבירה המשמעותית, אלא שראוי לעמוד על השיקולים שהביאו את בית המשפט חליון לחקלה בעונש המשמעותי שחוטל על המערער. כך נאמר שם: "משכאים את לדין משפטי של המערער, מן הראוי להביא תשבות את התקופה הארוכה ביותר שעיברה חלפה מאז ביצוע העבירה ... וכפי שתפסק לא אחת בבית-משפט זה, יש בה בתקופה ארוכה שעיברה מאז ביצוע העבירה כדי להשתייך של מידה העונש, גם לעניין עבדות משמעותית מקצועית. גם בעת ההתשובות א באורך התקופה יש להביא תשבות את מהות העבירה שבה הורשע עורך הדין בפליטים, ובעל עבירות א חמורות יותר, תהא ההתשובות באורך התקופה קצרה יותר. אך טרם לי, כי האורך הבבלי רגיל של התקופה שעיברה, מדי אז שגבועה העבירה, כפי שחזא במקרה שלפנינו, חתולת, שבמספר כל התקופה האחת שער המערער של מהירות המקצוע, מן הראוי מציבאו בתשבות על-ידיים בבאנו לדין אם נבאר מידה - להתערב בעונש ההקפיה שחוטת של המערער. מעעברה תקופה בה ארוכה מאז ביצוע העבירה, והמערער חזר בתשובה מלמה, מן הראוי משפטי תשובה לא יעשלו בפניו, ועד התשובה יבא, במידה מקיפה, לשדרו של המערער".

יש לזכור שבעניין זה מדובר ברופא חפצו לחזרה רבה, וכן מבחינת רמתו המקצועית, אך גם ובעיקר לאור מטירתו למטופלים תבאן לדי ביטוי גם בנכונותו לתענת ולטיע בעקבות כל פניה של הצוות הרפואי. זאת כאשר הנקבל פתע כרופא בישראל מזה שני עשורים, זו הקובלנה היחידה שתוגשה נדר ומאז האירוע חלף חמש שנים, כאשר אף הקובלנה בטענה המקורי חוגשה רק בחלוף למעלה מארבע שנים מהאירוע, מאז ממשיך הנקבל למלא את תפקידו ללא דופי ובשנת 2010 הוא אף מונה לעמוד לראש המחלקה הכירורגית של בית החולים ביקור חולים, מה גם שכאמור מדובר בגסיבות מיוחדות ובחתולת המצווה אך על גבולה של רשלנות חמורה.

בסיכום -

לאור כל האמור לעיל, המלצתנו הינה כי תטיל על הנקבל אמצעי משמעת של נזיפה.

מ"ר רפואה
מ"ר יעקב גולד
מ"ר חרופא
ד"ר יעקב גולד
ד"ר חרופא

ד"ר אילן וסרמן
מ"ר חרופא
חרופאית

רות חורן, ע"ד
נציגת היתוף
המשפטי לממשלה

בשעות הערב המוקדמות העלתה שלא חל שינוי לרעה במצבה של המנוחה, כאשר הסברה שיכול שמדובר באויר בבקע, העלתה לראשונה בזמן כלשהו בשעות הערב, על ידי הרופא התורן, כאשר כאמור במקביל לכך דווח לנקבל שמנהל המחלקה לא מצא לנכון לאמץ את ההערכת של הרופא התורן.

לאור כל האמור לעיל, אט סבורים שתנהלות הנקבל, בנסיבות העניין, מחוזה רשלנות חמורה, גם אם במדרג נמוך. לפיכך איננו סבורים שהוא זה נכון לנקוט, במקרה זה, באמצעי של התלית רשיונו של הנקבל לעסוק ברפואה, כך גם לא ניתן לומר שאנטרס הציבור לא יבוא לידי ביטוי חולם, אלא בהתלית חרישיון.

המסקנה שאין מקום, בנסיבות העניין, להתלות את רשיונו של הנקבל, מתחזקת גם לאור חומן שחלף מאז הארוע. בייח הנקבל התייחסה בטיעוניה לעניין זה לאמור בפסקי הדין בעניין ד"ר אהרון מוסקונה ובעניין ד"ר זראגמה (ראה הערות מס' 2 ו-3 שלעיל). בעניין מוסקונה עמד בית המשפט על כך ש"אין צו להתעלם מההחלטות של המערכת והפאנים לדין משפטי. במקרים המחמירים, כן, בעל המסר שבגן לרופאים כי עליהם להזהר בעבודתם האורזית וכן עמידה ככלי חזקות והתנהגות מנחת. אין לשכוח, שבגין רופאים מופקדים שחומם וביטחונם של המפקדים לשיפוט, והתנהגות רשלנית או פלא מחלטה מצידם כרוכה לא אחת בהחלטות קשות. אך חקא עודד זה מצידק ומדריב עדין משפטי יחסיים ועד זמן סביר ממזר החתונה של רופא אשר מצריקה נקיפת הילדים משמעותיים ערה. כשמדובר באמצעי משפטי, מדינתי או רחמני, חשב שזה ינקם בהקדם לכל יפה מעמו, בכל שהוא מנע לחזקת המורא לדין משפטי". שם אמנם דובר בשיחוי כפול מזה שבעינינו, אך דובר בהתנהלות חמורה מזו שיוחסה לנקבל, במקרה זה, ובית המשפט החליט, לאור השיחוי, להמיר את עונש התלית הרשיון, בזיפה.

ראוי להזכיר בהקשר זה גם את האמור בפסק הדין בעניין כרמלי. שם אמנם דובר בחליק משמעותי שלפי חוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א-1961, כאשר חלף כ- 11 שנים מביצוע העבירה המשפטית, אלא שראוי לעמוד על השיקולים שחבאו את בית המשפט העליון לחקלה בעונש המשמעותי שהוטל על המערער. כך נאמר שם: "משכאם אנו לדין בענינו של המערער, מן הראוי להביא תשכון את התקופה הארוכה ביותר שחלפה הלאה מאז ביצוע העבירה ... וכפי שנפסק לא אחת בבית-משפט זה, יש בה התקופה ארוכה שחלפה מאז ביצוע העבירה כדי להגפיע על מידת העונש, גם לענין עבירה משפטית מקצועית. גם בעת התחשבות זו באורך התקופה יש להביא תשכון את מהות העבירה שבה הורשע עוד הדין בגיליו, וכל העבירה זו המורה יותר, תהא ההחלטה באורך התקופה קפנה יותר. אך נראה לי, כי האורך הבולתי רגיל של התקופה שחלפה מני אז שחלפה העבירה, כפי שהוא במקרה שלפנינו, חשבוה, שבספן כל התקופה הזאת שסד המערער על מוהרת המקצוע, מן הראוי שיתבאר בתשכון על-ידינו בבאם לדין אם ובאיז מידה - להתערב בסונם ההחלטות שחזקת על המערער. משעבדה תקופה בה ארוכה מאז ביצוע העבירה, והמערער חור בתשובה שלמה, מן הראוי ששערי תשובה לא ייגלו בפניו, ועד השכחה יבוא, בגידה מסוימת, לעוררו ועל המערער."

יש לזכור שבעניין זה מדובר ברופא הזוכה להערכה רבה, מן מבחינת רמתו המקצועית, אך גם ובעיקר לאור מסיבותיו למטופלים תבוא לידי ביטוי גם בנכונותו להענות ולסייע בעקבות כל פניה של הצוות הרפואי. זאת כאשר הנקבל פעל כרופא בישראל מזה שני עשורים, זו הקובלנה היחידה שהוגשה נגדו ומאז הארוע חלפו כחמש שנים, כאשר אף הקובלנה בנושא המקורי הוגשה רק בחלוף למעלה מארבע שנים מהארוע, מאז ממשיך הנקבל למלא את תפקידו ללא דופי ובשנת 2010 הוא אף מונה לעמוד בראש המחלקה הכירורגית של בית החולים ביקור חולים, מה גם שכאמור מדובר בנסיבות מיוחדות ובהתנהלות המצויה אך על גבולה של רשלנות חמורה.

בסיכום -

לאור כל האמור לעיל, חמלצתנו חיתה כי תטיל על הנקבל אמצעי משמעותי של זיפה.

ד"ר אילן וסרמן
נציג ההסתדרות
הרפואית

רות חורן, ע"ד
נציגת היועץ
המשפטי לממשלה

ד"ר יעקב גוזל
יו"ר הוועדה